

DİPLOMAT

№ 02(010) MART, ADAR

İctimai-siyasi qəzet
Rojnama civakî u siyasi

Qiyməti
Həjaye 1000 manat

Xalqımızı Novruz Bayramı münasibəti ilə təbrik edirik!

Ji Serrêdaktorê

DİPLOMAT JIYAN DIGE

Tahir Sileman.

Gelê xwendevanê hêja, eva saleke em bi rojnama" Dîplomat"ê deriyê we dikutin. Heta derketina rojnamê, gelek rojnama ji kurda ne xwaş dinivîsin. Boy vê yekê ji rojnama" Dîplomat"ê me li alikariya DOSTA derxist u dîroka kurd u Kurdistanê xwandevanara da nasî. Me ji dîrok, çand, buy-erên dîrokî, heldestvan, nivîskar, hozanan nivîsî u gelê dostê kurdayî ulumdar tev me bun.

Rupelên rojname helbest-

van u nivîskarê eyan Sohrap Tahîr, profêssor nivîskar Gezenfer Paşayêv, ulumdarê hêja akadêmîk Şahbaz Muradov, helbestvan u rojnamevan Nerîman Eyyub, profêssor Gêmerşah Cavadov, helbestvan Qadirê Motî, dîrokzan Zümrud Rehîmova, nivîskar Ingîlab Velîzade, rojnamevan u helbestvan filosof Sebaheddîn Êloglu, rojnamevan

Ramîzê Musa, êkonomvan u dîrokzan Keremê Oric, rojnamevan u helbestvan Barî Teyfurî,

Adigozel Çiragov, Mahîr Hesenov, Kubara Refo u yêd mayîn nivîsarên xweva rupe- len "Dîplomat"ê qeş digin. Daxaziyame ji xandevana ewe wekê mera bêne qre- danê, buyer u serhatîya mera binivîsin. Rojname ji boy qele, em hîvidarin qelême wê bi dilekê qerm nêzikê rojnamêvin.

Em hîvîya namê we u mroên rewsenbîr u walê- parêzin.

Kürd Səlahəddin Əyyubi - İslam dininin şərəfi

Qalları Roma legionları yox, Sezar istismar etdi, romalıları qorxuya salan Karfagen ordusu yox, Hannibal idi, is- gəndər olmasaydı Makedoniyalılar Hin- distana qədər hərəkət edə bilməzdilər.

Səh. 2-də

Di Newroza Amedê de bi sedhezaran kes li hev civiya

Səh. 8-də

Yaşın mübarək, Diplomat!

Bir yaşın mübarək olsun. Tanrıya şükürler ki, sən artıq iri addımlarla yeriyirsən. Heç bilirsən necə dünyaya gəldin. Səni dünyaya vətə- nini, xalqını, millətini canından çox sevmə- san gətirdi. O, qorxu bilməyən, əziyyətlərə və iztirablara məhəl qoymayan, dedi-qodulara si- nə gərən, bütün maddi çətinlikləri öz çiyinəri- nə alan və ən nəhayət, millətini və torpağını qanından, canından, hətta öz doğma anasın- dan çox sevən bir insandır.

Səh. 2-də

Leşkerê Taybet yê Zawîte amade ye ko Kurdistanê biparêze

Nahiya Zawîte dikevite nîveka devera Behdînan û 12 km li rojhelatê Duhokê ye. Ev cîhe li her çar werzên salê bi civani ya xwe û daristan û şînkafî û bêhin vedanê tête nîyasîn û devereke geşt û gûzarî ye li Başurê Kurdistanê.

Səh. 4-də

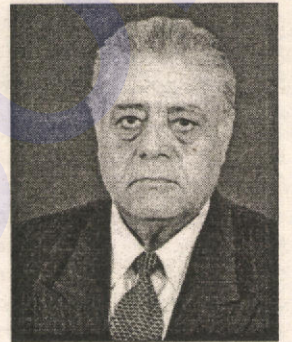
В Северном Ираке, Курдистане вводятся в обращение "курдские деньги"

"Курдские деньги", достоинством в 1, 10, 100 и 1000 динаров, отчеканены в Швеции, из меди, никеля и золота. На лицевой стороне монеты изображено "месопотамское солнце", 21 луч которого освещает четыре вершины, символизирующие курдские общины Турции, Ирана, Сирии и Ирака.

Səh. 6-da

Na üçün gözünü yumub atalar?

Səh. 3-də

Neriman Eyyub

DİPLOMAT

Bircə illik yaşın mübarək olsun, Sən illər uzununu yaşa, Diplomat. Rəngin saralmasın, nə də ki solsun, Çoxlar az qalıbdır çaşa, Diplomat.

Gör kimlər səninlə oldu səfərbər, Qəzənfər Paşayev, o böyük hüner. Söhrab Tahir kimi bir ər oğlu ər, Gediblər səninlə qoşa, Diplomat.

Şahbaz gözəl alim, qüdrətli insan, Xalqının yolunda yazıb yaradan Qəmerşah alim də sənle istiqlan, Dostlarınla birgə yaşa, Diplomat.

Bədxətlər nədənsə ağzını büzdü, Sənin getdiyən yol hamardı, düzdü. İstəməyən birdi, istəyən yüzdü, Dəyməsin ayağın daşa, Diplomat.

Bircə ildə çoxluca qanadlandı, Yerinə yetişdi içdiyən andın. Bəyanməyənləri sısqaca saldın, Sənsən qəzətlərə paşa, Diplomat.

Olan hədəfləri vaxtında vurdun, Həqiqət olanın səmtində durdun. Kəhərinə çapdın, çapdıqca çoşdun, Hər çıxışın bir tamaşa, Diplomat.

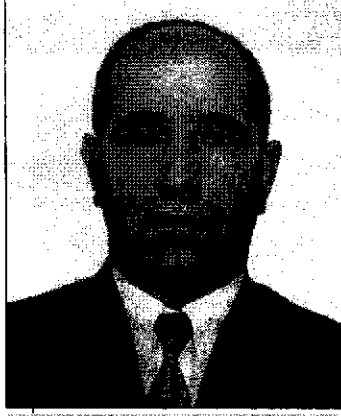
Yaşa əziz dostum, səni yüz yaşa! Səhifələrin tamaşadır, tamaşa. Elə çıx ki, düşmən baxanda çaşa, Düşməsin ömürün qışa, Diplomat.

Səni təsis etdi Tahir Süleyman, Səninlə bir ildə tanıdı cahan. Sənəndə at çapdı Milli Neriman, İmkan verdin şair coşa, Diplomat.

28.02.2004

Yaşın mübarək, Diplomat!

Kerem ORUC

Bir yaşın mübarək olsun. Tanrıya şükürlər ki, sən artıq iri addımlarla yeriyirsən. Heç bilirsən necə dünyaya gəldin. Səni dünyaya vətəni, xalqını, millətini canından çox sevmən insan gətirdi. O, qorxu bilməyən, əziyyətlərə və iztirablara məhəl qoymayan, dediqodulara sinə gərən, bütün maddi çətinlikləri öz çiyinə alan və ən nəhayət, millətini və torpağını qanından, canından, hətta öz doğma anasından çox sevmən bir insandır. Allah-təala onun canını sağ ələsin, kölgəsini ilk növbədə sənə, sonra isə bizim üstümüzdən əskik etməsin. O olmasa, sənənin taleyini təsvür etmək çox çətin olar. Çünki onun sənə qarşı nəvazişini yarandığın ilk gündən görmüşük və buna heyran olmuşuq. Heyran olursan və düşünürsən; pərvədigərə insan da öz işini, əməlini hər şeydən üstün tutar, öz ailəsindən və övladından çox sevrmiş.

"Diplomat", sən onun üçün övladdan da əziz oldun. Doğulduğun gündən sənə xor baxanlar, qısqaqanlar, səni derk etməyənlər, hətta düşmənlərin də ol-

du. Heyatda bunları təbii bir hal kimi də qəbul etmək olar. Ancaq, bunların hamısına sinə gərən və bu burulğandan səni çıxaran qəzetin baş redaktoru Tahir Süleyman oğ-

lu oldu.

Sən bir nur kimi doğuldun, günəş kimi respublikada parladsın. Qısa müddət ərzində şüaların ölkəyə yayıldı. Sonra isə onun nuru ölkə hüdudlarından çıxıb bir çox ölkələrdə olan soydaşlarımıza məlhəm oldu. İndi səni həqiqətən dünyanın bir sıra ölkələrində oxuyurlar və sənəninlə fəxr edirlər. Fəxr edirlər ki, sən varsan, nur saçarsan, məlhəmə çevrilirsən, dərnlərə dərman olursan.

Çox sevimli "Diplomat", sənənin yolunda cəfa çəkən insanların sayı az deyil. Ancaq, onlardan birinin adını xüsusi qeyd etməliyəm. O, Azərbaycan şairi, on kitab müəllifi, insanlıqda tayı bərabəri olmayan, sözün əsl mənasında gözəl insan olan Nəriman Əyyubdur.

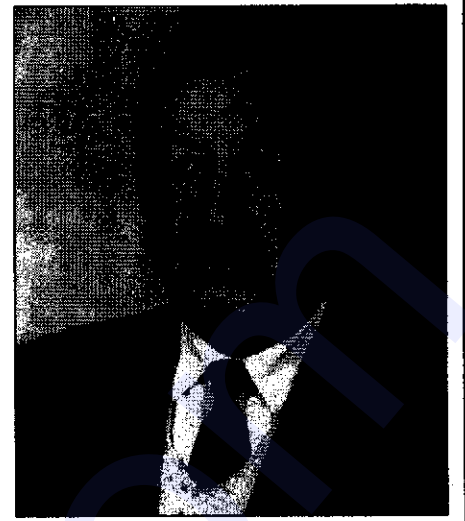
Nəriman müəllim öz yazıları və gözəl şeirləri ilə sənə ruh verib, qanad çalmaqı öyrəlib. Ona sən, mən, o və bütün oxucular minnətdar-

dırlar. Sən yeridikcə, irəli getdikcə öz ətrafına tanınmış ziyalıları, gözəl insanları cəm etdin.

Bunlardan Şahbaz Muradov, Söhrab Tahiri, Qəzənfər Paşayevi, Zümrüd Rəhimovani, Qadir Modini, Ramiz Cəbrayilov, Mahir Həsənovu, Yaqub Ağayevi, Bari Teyfurini və başqalarını göstərmək olar.

Bu insanlar sənənin ətrafına cəm olduqca sən özün ucaldın, yüksəklərə qalxdın, işıq saçdıqca sənənin şüaların isinlərinin sayı artdı. Hələ bu proses davam edir. Əmin ola bilərsən ki, sən daha da parlaq işıq saçacaqsan. Bu, torpağını, millətini sevenlərin və onun gələcəyini düşüncələrin iradəsi, gücü və zəkası hesabına olacaq.

Ey "Diplomat" bir daha səni yaşın münasibəti ilə təbrik edirəm. Sənə tez-tez işıq üzü görmək və çoxlu oxucu kütləsi arzu edirəm.

Qadir Mofı

DİPLOMAT

Yek salıya te pirozbe,
Welət şənke, Diplomat.
Bigre ala azayê,
Bilind bake, Diplomat.

Qelesa te pir sure,
Rojname bê qisure,
Siyaset jê dibare,
Elê rake, Diplomat.

Dijminê me har pirrin,
Xwedan dewlet zor hurrin,
Bi ulm wana bikirin,
Zanbun pake, Diplomat.

Kurdistanam bê çare,
Jorda agir dibare,
Iro welat car pare,
Sinor yekke, Diplomat.

Bona zu bê azayî,
Yekbun tunê dil mayî,
Rake bendê razayî,
Çare bike, Diplomat.

Mêrxasê çê Barzanî,
Boy azayê can danî.
Tu dîroka dewranî,
Xebat bike, Diplomat.

Here derê welatan,
Bêje xwedan dewletan,
Bidin heqqê milletan,
Qadir şake, Diplomat.

dövlət qoymadı, ancaq güclü bir Əyyubilər sülaləsini qurdu. Bu sülalə 500 il hakimiyyətdə oldu.

Selahəddin Əyyubi müsəlman dünyasının dahi sərkəresi idi. Onun səyi nəticəsində müsəlman dövlətləri birləşib səlib yürüşünə qarşı çıxdılar. Məhz onun başçılıq etdiyi müsəlman ordusu xristian dünyasının güclü ordusu üzərində qələbə qazandı.

Selahəddin Əyyubi dahi sərkərdə olmaqla bərabər, çox ədalətli hökmdar idi. Təbiiyində olan insanlarla sadə rəftarına görə hamı onu sevdi. Eyni zamanda ona düşmən də hörmət edirdi. Çünki sözbütöv hökmdar idi. Tutulan əsirləri, hətta başçıları belə bağışlayırdı. Odur ki, xristian dünyasında da onun adı hörmətlə çəkilirdi və şərəfinə əsərlər yazılırdı.

Yer üzünün son peyğəmbəri olan Həzrəti peyğəmbərimiz ərəb Məhəmməd Abdulla oğlu 570-ci ildə dünyaya gəlmişdir ki, İslamiyyəti yer üzünə yaysın. 1138-ci ildə dünyaya gəlmiş kürd Selahəddin Əyyub oğlu Əyyubi isə İslamiyyətin üzərini almış qara buludları darma-dağın etməklə onu yer üzərində əbədi bir dinə çevirdi.

Kerem ORUC

Qalları Roma legionları yox, Sezar İstismar etdi, romalıları qorxuya salan Karfagen ordusu yox, Hannibal İdi, İsgəndər olmasaydı Makedoniyalılar Hindistana qədər hərəkət edə bilməzdilər. Böyük Fridrix olmasaydı Rusiya ordusu 3 nəhang ölkədən 7 il müdafiə oluna bilməzdilər, Selahəddin Əyyubi olmasaydı müsəlman dünyası "Xaç yürüşü"ne tab gəlməzdilər.

Sözsüz ki, tarixin gedişatına siyasətçilər, diplomatlar, din və elm adamları böyük təsir göstərirlər, ancaq əsas rol sərkərdələr oynayır. Həqiqətən ən böyük dahilər, sərkərdələr olmuşlar. Belə dahilərdən biri də "xaç yürüşünə" qarşı çıxan və bununla İslam dinini bir din kimi yer üzündən silməkdən xilas edən sərkərdələr sərkərdəsi kürd Selahəddin Əyyubi olmuşdu.

Müsəlman dünyasının sərkərdəsi Selahəddin Misirdə Əyyubilər sülaləsinin əsasını qoydu. Yaxın Şərqi müsəlman ölkələrinin ordularını öz əlində birləşdirərək "ikinci xaç yürüşü" zamanı zəbt olunmuş torpaqları azad etdi və üçüncü "xaç yürüşü"nün baş verməsinin qarşısını aldı. Bu nailiyyətlərə görə Selahəddin bütün müsəlman dünyasında sərkərdə kimi tanındı və Qərbdə öz cəngavərliyinə görə böyük hörmətə layiq görüldü. Selahəddin (Selahəddin Yusif Əyyub - ərəbcə "dinin şərəfi") 1138-ci ildə İraqın Tikrit şəhərində anadan olub. Atası Türk-Suriya ordusunun sərkərdəsi Nureddinin tabeliyində böyük zabıt rütbəsində çalışırdı. Selahəddin əvvəlcə Dəməşq şəhərində din məktəbini bitirdikdən sonra, atası kimi hərbiçi olur. Otuz yaşında artıq Nureddinin ordusunda əsas rəhbərlərdən biri idi. 1164-cü ildə Selahəddinin ordusu

Kürd Selahəddin Əyyubi - İslam dininin şərəfi

Misiri səlibçilərdən təmizlədi və 4 ildən sonra ölkəni tutdu. Nureddin paşanın ölümündən sonra ordunun baş komandanı və bununla Misirin tam hökmdarı oldu. 1174-cü ildə Əyyubilər sülaləsini bərqərar etdi. Əsas vəzifələrə öz qohum və dostlarını qoyaraq ordunu və donanmanı möhkəmləndirərək bütün yaxın Şərqi ələ keçirmək niyyətində idi.

12 il ərzində Selahəddin hərbi yürüşlər edərək İraqı və Suriyanı işğal edərək bütün regionu ələ keçirir. Birce Fələstin səlibçilərinin əlində qalır. Səlibçilər tam mühasirədə qalır. Selahəddin Əyyubi and içir ki, müqəddəs torpaqları da səlibçilərdən azad edəcək.

1187-ci ildə dahi sərkərdə 20 minlik ordunu hərəkətə gətirir. Ordunun yarısı Oxatanlardan ibarət idi. Selahəddinin döyüş taktikası ondan ibarət idi ki, oxatanlar əvvəlcə düşməni cinahlardan zərbələr endirirdilər. Bununla düşmən təşvişə düşür, onun zəif yerləri müəyyənləşdirilirdi. Oxatanlar düşməni vələyəyə saldıqdan sonra piyadalar və süvarilər dəstələri hücumu keçirdilər. Bu həmlələrdən sonra Selahəddin ordunu bilərəkdən geri çəkirdi. Düşməni bunu görüb müsəlman ordusunu təqib etməyə başlayır. Həmin ilin 4 iyul tarixində Selahəddin Xattın yaxınlığında əks hücumu keçib səlibçiləri darmadağın edir, səlibçilərin çox hissəsini esir

tutur. Əsir tutulmuşların içində səlibçilərin başçısı Qi Huzinyan da olur.

Bu qələbədən sonra Selahəddin hücumları davam etdirir, bir sıra məntəqələri və qalaları zəbt edir. 1187-ci il 2 oktyabr tarixində müqəddəs Yerusəlim şəhərini (100 ilə yaxın idi ki, səlibçilərin əlində idi) səlibçilərdən azad edib müsəlmanların hökmranlığını bərqərar edir. Səlibçilər Yerusəlimi işğal edəndə hər tərəfdə qırğınlar baş alıb gedir-

yəcəyəm" sözünü aldıqdan sonra onu azad edir. (Necə ki, XX əsrin əvvəlində kürd Sultan bəy Zəbux dərəsində erməniləri qırdıqdan sonra Andranikin qulağını kəsdirib buraxır).

Bundan sonra xristianlar sakit durmayıb 3-cü "xaç yürüşü"ne hazırlıq görürdülər. Bu dəfə səlibçilərə kral Riçard rəhbərlik edirdi. Səlibçilərin içərisində öz əncinə bivefa çıxan Qi də iştirak edirdi. Sərkərdələr sərkərdəsi Selahəddin Əyyubi bütün ordusunu səfərbər edib güclü xristian ordusuna qarşı çıxdı və düşməni qoymadı Yerusəlim şəhərinə girsin. Böyük itkiləri və ərzaq qıtlığı çəkən düşmən sülh bağlamaq məcburiyyətində qaldılar. 1192-ci il 2 sentyabr tarixində iki böyük sərkərdə görüşüb sülh bağladılar. Beləliklə, Selahəddin Yerusəlimi düşməni vermədi. Ancaq razılışmaya görə xristianlara müqəddəs yerləri ziyarət etmək icazəsi verildi. O dövr adət-ənənələrinə görə Selahəddin Əyyubinin xristianlara gətirdiyi bu güzəşt xristian dünyasında çox yüksək qiymətləndirilmişdir.

Böyük Riçard İngiltərəyə qayıtdıqdan sonra onu müqəddəs torpaqları zəbt etmək fikri rahat buraxmır. Yenidən müsəlman torpaqlarına hücum etmək istəyirdi.

"Xaç yürüşü"nün qarşısını alan və 100 il xristianların əlində olan Yerusəlim şəhərini azad edən sərkərdələr sərkərdəsi Selahəddin Əyyubi Dəməşq şəhərinə qayıtdıqdan sonra 1193-cü ildə 55 yaşında dünyasını dəyişir. Müsəlman dininin şərəfi sayılan Selahəddin çox sadə yaşadı, özündən sonra xəzine, var-

Na üçün gözünü yumub atalar?

Dünyada yaşayan hər bir xalqın özünə görə adət və ənənəsi olub və var. Qədim zamanlardan beri Azərbaycan xalqının da özünə məxsus gözəl adət və ənənəsi var idi. Belə ki, istər oğul, istərsə ərgan qız heç vaxt ata-anasının sözündən çıxmaz, onların xeyir duası ilə ailə qurardılar. Gəlin köçəndə həyalı paltar geyər, başı örtülü oğlan evinə köçərdi. Oğlan gəlin aparmağa gəlməz, gəlini oğlan evində gözləyər, gəlin gələndə sağdışı və solduşu ilə bir hündür yere qalxaraq gəlinin başına şirniyyat səpərdi. Bəzən zarafatla bir alma ilə gəlini vurardı. Alma dəyməyəndə hamı gülüşərdi. Hətta bəy öz toyunda görünməz, daldalanmağa çalışardı. Axırda gəlini ayrıca, bəyi isə dostları ayrıca bir dəfə oynadardılar.

Son illər bu adətlər pozulub, tamam biabırçı vəziyyət alıb. Gəlin gətiriləndə yarıçılpaq geyinir, başı açıqdır, qış olsa da belə soyuqda da göbəkden yuxarı çılpacaq olur. Toyda olanlar hamı bu biabırçı vəziyyətdə görünür. Toyda isə gəlinlə bəy oynamaqdan doymur. Ortalıqdan çıxmırlar. Oynamaq nə oynamaq. Bir xalq mahnısı çalınmır. Hopstop, şalaxodan başqa, atılıb düşməkdən başqa

heç nə yoxdur. Zənənələr kişi kimi, kişilər isə bilmək olmur nə kimi atılıb düşürlər. Qadınların paltarları Allah göstərməsin, zərziyalı, yarıçılpaq, nələr, nələr özünüz fikir verin. Nə üçün atalar, ərler bu biabırçı adətlərə yol verirlər?

Ekranda biabırçı seriallar gedir. Xalqın mənəviyyatını pozur.

Yeniyyətmələri vəhşiləşdirir. Öldürən, qıran, biabırçı açıq iz-

divaclar hansı əxlaq qaydalarına uyğundur? Niyə ekran sahibləri buna yol verir? Məgər onlar Azərbaycanlı deyil? Məgər onlar öz xalqını sevmir? Əgər bazar iqtisadiyyatı quruluşda pul qazanmaq üçün belə kinolara yer verirlərsə, onu qazanc bilib pul qazanırlarsa qoy o rül xalqın mənəviyyatından üstündürsə onlara haram olsun! Hörmətli millət vəkili Səyyad Aran Sraçe kanalında 27 fevralda çox gözəl danışdı. Məgər danışdığı sözləri problem kimi Milli Məclisdə qaldıra bilməzdimi? Məgər gücü ekran sahiblərinə çatdırmı? Möhtərəm Azərbaycanlılar, bəsdir xalqın adətlərini, mənəviyyatını pozdunuz, bəsdir! Bu haqda düşünün. Tədbir görün!

Amandır, tərgidin bu adətləri

Sən ey əfirə çıxan bacım, qardaşım!
Verdiş eyleməyin o adətləri!
Baxanda sizlərə ağrıyır başım,
Yaraşlıq oğlan, bəstəboy pəri.

Yarıçılpaq görünəndə ekranda,
Baxanda sizlərə qəlbim ağlayır.
Bu adət olmayıb heç bir zamanda,
Qananlar başına qara bağlayır.

Verdişil olarsız qalarsa belə,
Gələcək sizləri topa tutacaq.
Bu alçaq mirası qoymayın ələ,
Sonralar el bizi tamam atacaq.

Sevimli müğənnim, gözəl Aygünüm,
Qiyətli dəşqəşim, Brilyant quzum.
Sizlərə baxmağa düşəndə yönüm,
Boğazımda qalır çöyrəyim, duzum.

Sanki geyinirsiniz əncir yarpağı,
Bir neçə nöqtəni azca tutursuz.
Açıqca qoyursuz həm solu, sağı,
Bu yerləşlə görən hara gedirsiniz?

Qızıl Şlager də sizlərə baxır,
Qızlar kimi saçlarını rəngləyir.
Boyalar saçından kənara axır,
Saçlarını buynuz kimi çox öyür.

Sanmayın azadlıq silib həyanı,
Nə də demokratiya abırsız deyil!
Həyasızlıq bürüyübdür hər yarı,
Ata, ana, toran gözlerini sil!

Atalar ağzına su alıb baxır,
Gəlin yarıçılpaq, ilk gedən günü.
Bəy şərab içdikcə gözleri axır,
Qışda xəstələner, olmaz mümkünü.

Niyə gözlerini yumur atalar?
Niyə sözü keçmir cavan qızına?
Çəlliyini çəkmir qoca babalar,
Kişilər söz demir öz baldızına.

Sizlərə nələri deməmişəm mən,
Bu şair gözümü yuma bilmirəm.
Günler gəlib keçir gördüklərimdən,
Düz sözü beynimdən silə bilmirəm.

Necə dınməyəsən, ömür gün keçir,
Titrayır bədənəm çılpacaq görəndə.
Elə bil ömrümü oraqlar biçir,
Dər şalvar geyənlər ağılsız bəndə.

Tərgidin, tərgidin bu adətləri!
Amandır qoymayın siz ay atalar!
Alın qamçıları, minlə yəherli!
Geciksəniz çoxalacaq xətalər!

Olmayın siz avropalı, asiyalı,
Doğma vətənimiz Azərbaycandı.
Qarabağlı, muğandüzlü, qalalı,
Unutmayın Nəriman verdiyi andı!

Nəriman Əyyub

Kürd qardaşım

Min illər yaşa dolmusan,
Tarixlərə sən yolmusan?!
Azəriylə dost olmusan
Sevin uzaq, dərd qardaşım
Sən ey mənim kürd qardaşım.

Qolların var güc-qüvvətli,
Vüqarın dağ əzəmətli.
"Qaçaq Sultan" cəsəretli
Mərd olmusan, mərd qardaşım
Sən ey mənim kürd qardaşım.

Görmüsən qəmi, kədəri
Keçmiş qanlı səhnələri.
Önündəki pərdələri
Var gücünlə yırt qardaşım,
Sən ey mənim kürd qardaşım.

Gözlə solunu, sağını,
Yaxına qoyma yağını.
Gözlərinə barmağın
Bir deşikdən dürt qardaşım,
Sən ey mənim kürd qardaşım.

Yağan qar, yağış, doludu
Hər üçü göyde suludu.
Yadında saxla uludu:
Vətən, millət, yurd qardaşım,
Sən ey mənim kürd qardaşım.

Kurdistanîyetê kirasekê nû li xwe kir - Analîz

● *Xelkê Kurdistanê binxetê di dîroka xwe ya modern de ev cara pêşiyê ye ko zend û bazên xwe yê neteweyî nişa dewleta dîktator ya Sûriyeyê kir. Ne hêzên siyasî yê Kurdistanê binxetê, ne gelê kurd li wê derê û ne jî gelê kurd li parçeyên di yê Kurdistanê li hêviya berxwedaneka wiha berfireh û gelêrî bûn. Dijminê kurdan, dewleta Sûriyeyê, ta dereceyekê gelê kurd xafil girt û êrişeka berfireh anî ser kurdan.*

Sûriyeyê her bi çi hêcetê de û her bi çi armancê be ev êriş bi awayekê plankirî anî ser kurdan û ji bo xapandina raya giştî ya cihanî jî xwest ve bûyerê weki kirineka biçûk ya bi maçeka futbolê ve girêdayî bide nişan dan. Plan û hesabên dewleta Sûriyeyê li hev derneketin û mîletê kurd li hemî bajar û gundên Kurdistanê binxetê rabû ser piyan û xwedîti li mafên xwe yê neteweyî kir.

Herçend bersiva kurdan ya herdu rojên pêşiyê yê ve berxwedanê hinekê spontan û neorganîzekirî be jî serkird-eyên siyasî û hêzên siyasî yê Kurdistanê binxetê niho rêberiyê jî berxwedana kurdan re dikin û heta ko ji wan têt dixwazin ev berxwedan ji qalibê xwe yê neteweyî û siyasî dernekeve da dewlet nekare

firsetê li wan bîne û derban li kurdan bide.

Vê berxwedana Kurdistanê binxetê kirasekê nû li siyaseta Kurdistanê kir û ev cara pêşiyê ye ko başûrê Kurdistanê bi awayekê vekirî helwêstê li hemberî dewleteka dagirker Kurdistanê distîne û rexneyan li wê dewleta dagirker dike û jê dixwaze ko dana mafên kurdan bi rêya diyalogê çareser bike.

Partiya Demokrat ya Kurdistanê bi daxuyaniyeka politbîroyê aşkera dewleta Sûriyeyê weki berpirsa zordariya li ser Kurdistanê binxetê destnişan kir û got Sûriyeyê divê siyaseta xwe biguhore û li gor realîteyên nû danûstandinê li gel kurdan bike. Di heman demê de Kurdistan TV, rojnameya Xebat, Kurdistan-i Nwê û Kurdsatê jî bi awayekê

berfireh behsa bûyerên li Kurdistanê binxetê kirin û li başûrê Kurdistanê xelkê civînen taybet ji bo diyarkirina nerazîbûna xwe li hemberî siyaseta Sûriyeyê amade kirin.

Ev dirûvên nû ne di siyaseta Kurdistanê de, ev pêngavên nû ne di siyaseta Kurdistanê de, ev xeteka nû ye di siyaseta Kurdistanê de. Berî çend salan gava ko Tirkiyeyê li şirmexê di rojekê de 94 kurdên sivil kuştin ti deng ji başûrê Kurdistanê derneket. Başûrê Kurdistanê îro li hemberî dewletên dagirker xwe bihêztir dibîne û lewra jî bi aşkerayî piştigiriya berxwedana Kurdistanê binxetê dike.

Kurdên li derveyî welatî bi hest û xwîngermiya xwe daxwazên nemimkin ji serok û hêzên siyasî yê Kurdistanê binxetê dikin û dibêjin her çi jî bibe bila ew digel berpirsên dewletê rûnenin û rêyekê jî çareserkerina ve kêşeya neteweyî re nebînin. Em dikarin fêm bikin ko xwîna wan kurdên welatparêz germ e û ew ne di nêv karûbarên pratîk yê rojane yê birêvebirina ve berxwedanê de ne. Ya herî baş jî bo hemî kurdên li hemî parçeyên Kurdistanê û li derveyî welatî ew e ko kurd

piştigiriya berxwedaneka rêxistî û kontrolkirî bikin. Divê em kurd piştigiriya serkirde û hêzên siyasî yê Kurdistanê binxetê bikin û wan li hemberî dewleta Sûriyeyê xurt bikin.

Taliya ve berxwedanê bidestxistina mafên kurdan û danûstandinên digel dewleta Sûriyeyê ye. Danûstandina digel berpirsên dewletê di aste-ka bilind de pêwistiyeke e û heger dewlet ji danûstandinên pozîtîv re amade be divê kurd jî bêtî ko kêmasiyê di daxwazên xwe de bikin bi cesaret bikarin daxwazên xwe bidin pêş.

Kurdên Kurdistanê binxetê bi berxwedana xwe ya van çar rojan zend û bazên xwe nişa dewleta Sûriyeyê dan û Sûriyeyê hêdî nikare weki berê kurdan li ve parçeya Kurdistanê tepeser bike. Hem gelê Kurdistanê binxetê hêdî weki berê çavê xwe ji zordariya dewletê re nagire û hem jî kurdên parçeyên di yê Kurdistanê hêdî wan bi tenê nahêlin û piştigiriya wan dikin.

Tirsa dewletên cîran hat serê wan. Başûrê Kurdistanê yanî Kurdistanê federal bûye pena û pişt jî bo hemî kurdan li hemî parçeyên di û li hemî deverên cihanê.

Nahiya Zawite dikevite nivêka devera Behdinan û 12 km li rojhelatê Duhokê ye . Ev cihe li her çar werzên salê bi ciwanî ya xwe û daristan û şinkafî û bêhin vedanê tete nîyasîn û devereka geşt û gûzarî ye li Başurê Kurdistanê. Di gel ciwanîya siruşt û cografîya wxe , vê deverê rolêkê mezin li şoreşa Eylûla mezin da jî hebûye (ko ev şoreşe şoreşên mezin yê gelê Kurde). Bi destana gelyê Zawite û gelyê Qentara, li dîroka berxwedana netewayetîya Kurda jî cihên xwe yê rûmet wergirtîye. (Wêne: Ezîz Weysî)

Leşkerê Taybet yê Zawite amade ye ko Kurdistanê biparêze

bajêrên dikevîne bin barajê ko li destpêkê Musul û bajarên di yên Iraqê û bigre welatên cîran jî, da bikevine di bin felaketeka mezin.Loma jî gelê Iraqê û hêzên hevpeyman deyndarên Leşkerê Taybetê Zawite ne ke ev hêze risk û xisaretêkê mezin dabû ber çav û ew baraj parastî bû.

Serokê Partî Dîmokratî Kurdistan rêzdar Mesud Barzanî bi armanca avakirina leşkerêkê nû, pêşxistin û pêşvebirin û perwerde kirina pêşmergên Kurdistanê; bi şewekê zanistî, ekadêmî û hevçerx biryar dabû, jî ber vê çendê jî li roja 20-10-1997 bi 28 gencên dilsozên Kurd ko girêdayê bi armancê pîrozên welatê xwe ye Kurdistanê û gelê xwe bûn, dîsan ev deverê bûye bîngehek.

Bi rêveberîya Serokê Hûkumeta herêma Kurdistanê rêzdar Neçîrvan Barzanî, dest bi avakirina bîngehê Leşkerê Zawite hate kirin û berê bînyatê hate danan û general Azîz Weysî jî bû berpirsê vî leşkerî û ta nuke jî yê berdevame di erke wxe da. Destpêkê ev bîngehê hatîbû bi navkirin Hêza Taybetê Zawite belê piştî xebateka bêravestan ev bîngehê mezintir lê hatîye û hatîye binav kirin bi Leşkerê Taybetê Zawite û nûke wek Leşkerê Taybetê Kurdistanê tete nîyasîn.

Vi hêzê bi tecrûbe û dîrokên şerî û leşkerî ya dehan salên pêşmerga û dîsan bi tecrûbên sistemê leşkerê taybet yê welatên dîtir mîfa wergirtîye û hatîye damezrandin, belê di gel da jî piştî damezrandina vî leşkerî ew bi wxe jî şiyane xwe nûtir û bi hezîr bêxîn û bi vî rengî bûne hêzeka bê nûmuneî li Kurdistanê û Cihanê da.

Wekî tete zanîn hindek layena li ser Kurda nêrinêt silbî wergirtîye û vîwayne gelê Kurd wek gelêkê paşvemayî û eşayîrî û ne hevçerx li qelem biden û li ser leşkerê Kurda jî ev propagandayê xerab hatîne gotin. Belê Zawite li demêkê kurt da maskê layenên xwedan hîzrûbîrên şaş rakirîye û bo cihanê selmandîye ko Kurd jî xwedan bîr û bawerî û ev jî dîşên leşkerêkê modên avabîke. Bi vî rengî ev leşkere hem bo Kurdistanê û hem jî bo Kurdên derveî welat bûye moral û manevîyateka mezin û pîlan û leyîstokên çewtên dijîminî li ser gelê Kurd vala derxistine û ew mecbur kirî ko li beramberî gelê Kurd bi hindîrtir bin û hesabên biçûk jî neken.

Demê ko hêzên hevpeyman amadeyî ya xwe dikir bo destêwerdanê li ser Iraqê Leşkerê Taybetê Zawite bi helvîstê xwe bo hêzên hevpeymanan selmandîye ko Kurd xwedan şîyan û xwedan biryar û bi bîrû bawerî. Hêzên hevpeymanan jî dît ko Kurd dîşîn jî hemî laya ve li dijî rejîmê rawestî. Hindek xebîrên siyasî û askerî di helsen-gandinê xwe da gotin Leşkerê Taybetê Zawite bûye faktorekî girîng li guhrîna nêrinêt hêzên hevpeymanan da li beramber Kurda. Dîsan her di wan roja da gelek dezgehên ragahandinên ya Cihanî yê bi nav û deng seredana Zawite kiribû û amadeyî û minawratên leşkerî wêne kirîbun û li ser hemî Cihanê jî belav kirîbun û bi vî rengî hemîya dît ko li qonaxeka usa ya nazîk da Kurd xwedan biryar û helwîstêkê bi bîr û bawerî.

Vê hêze li demê serî da serkeşî ya cephen rojava û rojhelat û bakurê Musul da kirîye û bê guman roletekî serekî dîtîye li rizgarkirina Musul da. Ew kesên ko li Iraqê dijîn baş dizanin ko sedê (barajê) sadam li Musul jî layê vê hêzê ve çawa hatîye parastin. Beasiyên jî nav çuyî li dumahî divîyan hewlîbiden seda Musul bîteqînen belê Zawite armanca wan vala derîxist û bi rengêkê saxlem ew baraj parast. Heger ew baraj hatîba teqandin

peyda ket û dê feyda di gehînîte.

***
KK: - Birêz Ezîz Weysî piştê rizgar kirina Iraqê gîrîgirîyê asayîş û emnahî ya Iraqê di çi astêda ye ? Bo çareser kirina van gîrîgirîya bi giştî Kurd bi taybetî jî nezîkatîya Leşkerê Taybetê Zawite çawaye û di gel vê çendê hîn dîşîn bo me helsegangîna vê qonaxê bîken?

EZİZ WEYSÎ: - Piştî helwêşîna rejîma dîktator li Iraqê berê her tîşteke petivî bû asayîş û tenahî binêçî bibî. Heger ev meselên hene nehênê çareser kirin çi kesêk neşên li Iraqê da bi bawerî û bi aramî bijîn. Berê hîngê li ser demê rejîma dam û dezgehên ewlakarî û parastînê (bigre jî dezgehê polîsa ta ko yen askerî) rekxistinê ser bi rejîmê vê bûn û tenha gelê Iraqê existî bûnê jêr fîşar û zûlm û zordarî da û bi rêka wan berdevamî bi karê xwe didan û yê muxalîfê rejîmê dihatne bê deng kirin û dîsan ev dam û dezgehê dîktatorê mezin sadam hisen û kesên nezîkê wî, dihatîne bi kar înan û kar û kiryar û perwerde kirina wan ya 35 sala bes li ser vê esasî bû. Sicîlê van dam û dezgeha geleka reşe û nûke neşên li Iraqê da asayîş û emnahîyê seqamger bîken û neşên bo binêçî kirina pîrosesa dîmokratî xebateka karîgerî bîken û dîmokratîyê peşbîxî û bi parêzîn. Bo serkeftina pîrosesa dîmokratî berê her tîşteke zarokên Iraqî yê ko dîşîn temsîlîya dîmokratîyê bîken petivîye tecrûbe û hîzra dîmokratîyê di mejîyen van da hebî ta ko bêşîn rolê xwe bibînin. Heger em saxkeynê mejîya Iraqê bi eşkerayî dibînin ko bo avakirina sistemê dîmokratîk çî xebat û hewildan nehathine kirin. Berovajîya hewildan bo dîmokratîyê hemî desthelatdarên Iraqê yek li div yekî hîzra dîmokratîyê jî nav rakirine û nehêlane gel bi wxe rêveberîya xwe biket. Di netîce da jî çî tecrûbe bi navê dîmokratîyê pêş nekeftîne û jî layê siyasî û civakîve paşveman û xetîmandîneka zêde mezin çebûye. Bi hîzra min, nûke Iraqa nû berê her tîstê mihtacî bi Kurda heye, bo hemî mesela. Her çendê hîştta hindek kemasi, yan jî, mesafetek mayne jî, Kurd jî hemî laya ve dîmokratîyê di nav civaka

dîmokratîk hatîne damezrandin. Ev roke ev dam û dezgehe û di gel fermanberêt wan hemî pekve bo seqamger kirina sistemêkî dîmokratîk li Iraqê, amadene xîzmetê bîken. Dezgehê pêşmergayetî jî wek dezgehêkî girîng yê amadeye bîrîyayîyeka mezin di vî karê da werbigrî, pêşmerge li gişt dîroka xwe da bo rizgar kirina gelêkî bîndest û li jêr fîşar û eşkencê da tekoşî kirîye û jî navbirîna rejîma dîktatorî û avakirina Iraqê ka nû bûye armanca wî ya serekî û dîmokratî jî bûye wesîleyêkî girîng bo vê armancê. Leşkerê Taybetê Zawite jî li div vî hizrê dest bi kar bûye û bi rengêkî modên û peşkeftî hatîye damezrandin û perwerde kirin. Nûke jî yê amadeye bo binêçî kirina tenahî û emnahîyê li Iraqê û dîsan parastina sinûra û meseleyên dîtîr yê ewlakarî rolê xwe bi bînit.

KK: - Leşkerê Zawite di nav çî xebatên leşkerî û proja da cihe xwe digrî ? Xebata wan di çi astê da ye ?

EZİZ WEYSÎ: - Li demê damezrandina ICDC biryar hatîbû dan ko ? jî Kurda pek bêhê. Li destpêkê jî petivî bû ev biryare li Musul cîbecîh biba. Belê şert û zurûfên Musul wekî kiryarê tîrorîstî û nexweşîyên nîzam kirina jîyana rojane rewşê gelê Musul bûbû astengîyêk di rêka wanda, loma jî ev biryare wek tete xwestin pêk nehath. Nûke di nav vê hêzê da bala pitir Leşkerê Zawite cîhê xwe girtîye. Min divêt bi kurtî rêze bo hewe diyar bikem: Fewca 1 ya Musul ser bi ICDC ve %70, Fewca 2 ya Pêşxabur %100 jî Leşkerê Zawite pêk hatîye. Ji bilî wan hêzê parastina sinûra piştî perwerdê xwe yê berfîre hatîne binêçî kirin li deverê da û perwerdê wan jî layê xebîrên Emrîkî ve hate kirin û her ew bîxwe îdara xwe dîken. Di wî çarçewêda jî Zap heta Senhat 2 sîrîyên girêdayê hêzên parastina sinûra hatîne çêkirin û ev jî ser bi Leşkerê Taybetê Zawitên. Ji bilî van hêza hêzeka me li Bexdayê jî parastina gelek Wezareta dîken. Bo parastina emnahîya Bexda jî layê 5 hîzbên serekî yê Iraqî hêzek hate teşkîl kirin û Leşkerê Taybetê Zawite berahtîya hemî hêzaye û bawerîyeka mezin didet. Di gel hêzên Emrîkî yê ser bi Fîrqa 101 Liwa 1 ve hêzeka me jî heye ko parastina devera Mexmûr û Gûwêre dîken. Dîsan Fewceka me parastina gûmirka Ibrahim Xelîl û trombêlên ko jî gûmirkê dêhêne Kurdistanê û diçîne Musul dîken. Ji bilî vî Fewceka me li Hewlêrê jî heye. Bo teşkîl kirina leşkerêkî nû li Iraqê jî Leşkerê Taybetê Zawite di roletekî serekî hebî bo vê mebestê berî çend roja grubek jî efsêret me çûne ûrdûn. Hêzên mayî jî bo her erkeki nûke li merkeze xwe di amadene.

KK: - Rojnama Xebat ya roja 18 ê kanuna yekê sala 2003 meqaleka serok Barzanî weşan kirbu , di vî meqalê da li ser rûdanên rojevê daxuyanîyê dîroki û girîng hebun bi taybetî jî helwîstê Kurda di mesela gengeşên federalîya netewî û coxraffî û federalîya Vîlayeta û di gelda arîşa Kerkukê dî çawa bît bi rengêkê ron û eşkera hatîbû misoger kirin. Vê daxuyanîyê çî tesîr li ser hewe kir, hîn dîşîn li ser vî babetî dîtina xwe bêjîn?

EZİZ WEYSÎ: - Eger tu armanca gel bo wî diyar nekey wî demî dê wekî mirovekê kore lê hêt û nîzanît dê kive çî. Piştî rizgar kirina Iraqê heta nuke gelê Kurd neyê mirtahe bo pêşveçûna qonaxê. Hindek hêzên Iraqî û bîyanî li berjewendîya xwe digerin û tehdîda mafê Rewa ya gelê Kurd dîken, bi îslubê taburê 5 ê di xazîn bê bawerî û têkdanê peyda bîken. Mixabîn di nav Kurda jî hindek partî û kesayetî yê siyasî (ji bilî PDK ê) bi temamî nekeftîne parastina berjewendîya netewa Kurd, hindek jî wana berjewendîya netewî danane layekî û zêdetîr berjewendîya partî û kesayetîya xwe esas wergirtîne û hesabê biçûk dîken. Demê Partî Dîmokratî Kurdistan di got; " Ez alayê Iraqê li axa Kurdistanê na rakem çunke bi rêka vî ala û remza wê qetlîama gelê Kurd hatîye kirin, stêra nav vî alayî temsîla yeketîya eraba dikir û gelêkî mixabîn bi kelîma 'Allah-u ekber' jî di vîyan jenosîd û nehêlana Kurda wek (helepçe û enfalê) wekî tîşteke Rewa bidene qebîl kirin. Bi hîç şeweyekî remzekê Kurda di vî alayî da nebu, ma em çawa dî şên alayekê hîsa li nav Kurdistanê da rakeîn. Di alayê dahatuyê Iraqê da petivîyê remzekê Kurda jî hebî". Wî demî hindek rekxistin û partîyên Kurdî, yê ko xwe raqîbên partî hisab dîken li barega û nivîstîngêh û hetta malêt xwe jî ev alayê rakirin û çî hizreka netewayetî ne kirin. Dîsan partî got; " Ji federalîyê kêmtir nahête qebîl kirin". Her li wan roja da birêz Celal Talabanî di gel birêz Paul Bremer (nunerê Emrîka û berpirsê îdara medenî li Iraqê) ronîşt û li jêr federalîyeta Vîlayeta îmza kir. Bi nerîna min ev maqale wek rûdaneka girîng kefte di mejîya Kurda da. Daxaz û hêvîyê Kurdistanê bi destve înan van hevîya û berpirsîyarî û xebat rengêkê eşkera teta hatîne diyar kirin.

Ev hizretê hatîne gotin gel girîngîya xwe ya balkeşe jî. Di vê qonaxê da her kesekî deskeftîyê netewayetî danane layekî û berjewendî ya xwe ya partayetî û kesayetî înayne pêş lê belê birêz Mesud Barzanî berjewendî ya Partî û kesayetî danaye layekî, parastin û pêşxistina deskeftê netewî wek armancêk danaye holê. Ew baş dizanî jîyana wî û xebatkarên partî li bin risk û xeterîyek mezin da ye. Bi eşkarayî di bêjî çî bît bila bît em amadene parastina van deskeftîya bîken. Me dît ko hêzên reş û tarî li demêkê kurt da dest bi kiryarên xwe kirin; bo teqandina wezareta navxweya Kurdistanê , dîsan birîndar kirina cêgirê rêveberê asayîşa Hewlêrê general Gamer û şehît kirina sê hîmayên wî û dîsan şehît kirina cêgirê berpirsê qerargeha askerî li Hewlêrê her wesa gelek kiryarên bê encam yê tîrorîstî ne tîşteke tesadûfî bû, erîşên usa li demê bihêt jî ihtîmale dê di berdevam bin. Arîşa Kurda, bê şîk arîşeka siyasî, netewî û coxraffîye. çareser kirina vê arîşê jî bi tenê nîyasîna axa Kurdistanê ye. Mafê me mafêkê Rewa û dîmokratîk e û me çî arîşe li ser xalê dîmokratîyê jî nîne. Ewên ko dixazin li Iraqê dîmokratîyê danîn berî her tîşteki petivîyê mafê netewî û coxraffî ya gelê Kurd û Kurdistan qebîl û nas bîken çunke Kurda gelek ked daye û hewildan kirîne bi bihayê xwîn rîştin û girî û nexweşîyê mezin ev deskeftîye bi destve înan û nûke baş dizanin ev xebate ne bi tenê bo sistemê sinurê beledîya bû û çî cara tîşteke usa qebîl nekîrîne û naken jî. Di gel da Kurda divên li destpêkê Kerkuk û erdên dîtîr yê Kurdistanê ko vê dimahîyê hatîne rizgar kirin bikevne di nav sinurê Kurdistanê da û ser bi Perlemanê Kurdistanê ve bin.

Ez jî wek serbazekî bi nave xwe û Leşkerê Taybetê Zawite dê şem bêjim heta nefesa dimahîyê bo cîbecîh kirina hemî telîmata û parastina deskeftîyên Kurda em amade û bi biryarîm.

hebûye. Me divîya bi kurtî vê hêzê bo hevê bidene nîyasîn. Loma jî me roportajek di gel birêz Ezîz Weysî çêkir jî bo xebat û astê hazîrîya wan ya deme bêhê. Dîsan me hizrên vê li ser rûdanê ko di van roja da li nav reyagîştî tene gengeşe kirin wergirt. Em bi bawerî roportajeka bi vî rengî bo mesela çawanetîya dihatuya Iraqê û rolê Kurda di vê qonaxê da de hizrekê bo hemîya

xweda binêçî kirîye û eve 12 sale wek terciheka sûrûştî sistemê dîmokratîk li devera xwe da pêşxistine û bi hîzrûboçûn û îslûben xwe da nuneratîya dîmokratîyê kirine loma jî petivîye ev hîzrûboçûnê dîmokratîyeta devera Kurdistanê li ser hemî Iraqê behête belav kirin. Nûke dam û dezgehên hûkumeta herêma Kurdistanê li div mihtacîyên sistemê dîmokratîk bi şeweyên

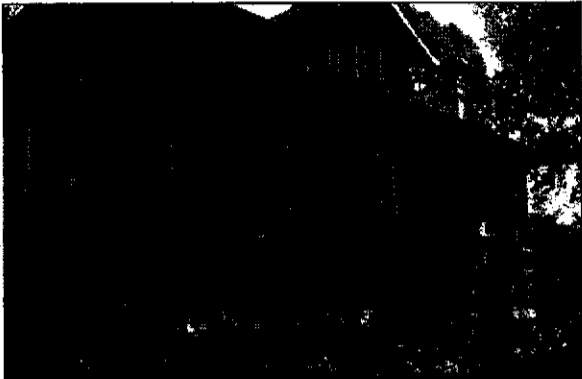

Neviya Mehmet Elî Paşayê waliyê Misrê (mîna Mehmet Elî Paşayê ji Kavalayê têt naskirin) xanima Handan Kocaer Ozer doza malûmilkên bapîrê xwe yên li Misrê dike.

bike. Mehmet Elî Paşa mîna bavê nûkirin û pêşxistina civata şerqê têt naskirin. Li gor nûçeyên roj-nameya tirkî Zamanê hatine. Li gor nûçeyên roj-nameya Tirkî Zamanê heger xanima Handan Kocaer Ozer mehkemeyê qezenc bike dê

hatine. Li gor nûçeyên roj-nameya Tirkî Zamanê heger xanima Handan Kocaer Ozer mehkemeyê qezenc bike dê

Neviya Mehmet Elî Paşayê kurd mal û milkê bapîrê xwe dixwaze

Mehmet Elî Paşa ji Diyarbekirê ye. Wî û birayê xwe ji Diyarbekirê barkirine û çûne Kavala ya Albanya yê (Arnavutê). Birayê Mehmet Elî Paşa dibe ticarekî zengîn û Mehmet elî Paşa di

ordiya osmaniyan de dibe esker. Ew gelekî jêhatî bû û di ordiya osmaniyan de gelek pêş dikeve. Paşê dibe waliyê Misrê. Mehmet Elî Paşa li dijî osmaniyan şerî dike. Dixwaze sistema osmaniyan biguhore, nû

xanima Handan Kocaer Ozer 24 sal e doza malûmilkên bapîrê xwe dike. Mehkeme li ser navê Weqfa Zeynep Kamil hatiye vekirin. Keça Mehmet Elî Paşayî Zeynep Kamilê Weqfa Zeynep Kamil li ser mîrasê Mehmet Elî paşayî ava kiriye. Dê mehekeme qerarê di hezîrana vê salê de bide. Li gor nûçeyên heman rojnameyê gelek erd û milkên Bursayê jî yên Mehmet Elî Paşayî bûn. Lê dewletê ew erd tev daye mihacirên ji Bosna û Bilxaristanê

hindek ji pereyan bide malên "şehîdan". Mebest jî şehîdan dagirkerên tirk yên çûne şerê kurdan, yanî yên miletê bapîrê xanima Handan Kocaer Ozer kuştine, dikujin û welatê wan dagirkirine. Xanima Handan Kocaer Ozer niho 82 salî ye û di cihekê bêkesan de dimîne, bi meaşê teqawîtiyê dijî. Gelek kes û karên Mehmet Elî Paşayî li Misrê jî hene. Yanî ne tenê xanima Handan Kocaer Ozer mîrasxwera mehmet Elî Paşayî ye.

Dewlet êrişên xwe lokalîze dike

Dewleta Sûriyeyê ji bo ko berxwedana li Kurdistana binxetê bêtesîr bike li bajarekî operasyonên xwe sist dike û li bajarekê di orperasyonên xwe zêde dike. İro li Qamişloyê "bêdengiyeka" miweqet heye lê belê êrişên ereban li Serê Kaniyê, Tiltemür û Hisiçayê zêde bûne. Şerên herî dijwar li Serê Kaniyê di nêvbera eşîrên ereban 'edwanan û mala Fuadê Paşê de derketine. Li Serê Kaniyê yek ji ereban û yek ji kurdan hat kuştin.

Sûriye heta ko jê têt dixwaze rengê şerê eşîrî bide vê berxwedana Kurdistana binxetê û lewra jî eşîrên ereban bi çek û sîleh dike û bi ser gund û bajarên kurdan de diajo. Li Hisiçayê jî îro şeş ereban bi motorsiklêtan êrişî mala nivîskarê kurd seydayê Tîrêj kirin û di wê êrişê de du ereb jî aliyê kurdan ve hatin girtin.

Berpîrsên 12 hêzên siyasi yên kurdan îro li Qamişloyê kom bûne û mînaqeseya awayê berxwedana kurdan û rawestandina êrişên dewleta Sûriyeyê dikin. Kerkûk Kurdistan e berî nivseetê (14.45) digel du endamên wê civînê axivî.

Mamosta İsmail Emo (Partiya Yekîtiya Kurd li Sûriyeyê) dibêje ko ew carekê bi pênc general û berpîrsên emnî yên dewletê re rûniştine lê belê ti encam jî wan hevdiñinan derneketiye ji ber dewlet tenê bi çavê emniyet û asayîşê li vê problemê dinêre û naxwaze ko rengekê siyasi bidîyê. Lê belê, İsmail Emo dibêje:

- Problema kurdî bi yek derbê derketiye ber çavan û kîneka mezin di dilê kurdan de heye.

Divêt problema kurdî bi awayekê siyasi bête çareser kirin. Em dixwazin rewş sakin bibe lê belê dewlet çek û sîlehan dide eşîrên xwe û wan bi ser kurdan de rêdike.

Gelo di encamê de kurd dê bi xusar yan bi fayde ji van êrişên dewleta Sûriyeyê û berxwedana miletê kurd derkevin. İsmail Emo dibêje:

- Gelê kurd li mafên xwe xwedîtiyê dike û herçend zerera madî û canî hebe jî em wekî kurd dê li ber xwe bidin. Wekî berpîrsên siyasi jî em pirtir bi hêz û neteweperestiya miletê xwe hesiyan.

Sûriyeyê nexweşxaneyên Qamişloyê girtin

Sûriyeyê hebûna hêzên xwe yên eskerî li Qamişloyê zêde kir û ji şamê jî hêzên taybet yên bi navê "Heres cumhuri" hatine Qamişloyê. Dewleta Sûriyeyê di zordariya xwe de ti tixûban nas nake û nexweşxane û firinên

dewletê hemî girtin. Esker û mixaberatê bi zorê hemî birîndarên kurd ji nexweşxaneyan derxistin û nexweşxane jî girtin û ji kurdan re got hon çî ji birîndarên xwe dikin wisa lê bikin. Nexweşxaneyên dewletê hemî

girtine û kurd bi îmkânên xwe yên şexsî û bi nexweşxaneyên şexsî lédixebitin ko birîndarên xwe derman bikin. Dewletê firinên nanpehtinê jî hemî girtine û niho tenê firinên biçûk yên xweser nanî dipêjin lê belê ew pê re nagihîn ko têra xelkê nanî bipêjin.

Kurdên Kurdistanana binxetê dê li ambasada Emerîkayê bi berpîrsyarên emerîkî re rûnin

Bûyerên li Kurdistana binxetê bala hemî hêzên ko înterese ji bo Rojhelata Navîn heye dikişîne. Kurdan duhî li Stockholmê nimayîşek kirin û çûn ber ambasada Emerîkayê ya Stockholmê. Kurdan xwestin Emerîka piştgiriya wan bike û êrişên rejîma Sûriyeyê yên li ser kurdan bide rawestandî. Berpîrsyarên ambasadê dê roja dişemê (15-03-2004) bi heyeta partiyên siyasi yên kurdên binxetê re rûnin.

Bûyerên pêr destpêkiribûn duhî li piraniya bajarên Kurdistanana binxetê devam kir. Jimareka mezin kurd hatin kuştin û gelek hatin birîndark-

irin. Bajarê Qamişlo hêj di mihaserê de ye. çekdarên dewleta Sûriyeyê nahêlin kes bikevin nava bajarê û jê derkevin.

çekdarên dewletê embara ava Qamişlo teqandine û xelk ji jehrkirina avê ditirsin.

Li gor agahiyên gihane Kerkûk-Kurdistan e dewleta Sûriyeyê dor 1000 çekdarên bi cilên sivil anîne bajar û gundên Kurdistanê. Kesên xwedî çek û bi cilên sivil mixaberat û hevalbendên Sedam Hisênî yên ji Iraqê revîn e.

Dewleta Sûriyeyê mal û milkê kurdan talan dike

Dewleta Sûriyeyê li derê Serê Kaniyê û bajarokên di yên Kurdistanana binxetê dest bi talankirina mal û milkê kurdan kir. Dewletê jî bi talankirina mal û milkê kurdan erebên dijminên kurdan bi bûsan anîne Serê Kaniyê û ew ereb dikin bi dikin û kalên bi kalên digerin û malê kurdan talan dikin.

İt bîlî zerera canî ko jî perve li xelkê Kurdistanana binxetê hatiye kirin niho mal û milkê kurdan jî bi talanê deye û kurd ji aliyê erebên xudan çek û sîleh neyarin ji malê xwe derkevin.

Kurdên Swêdê piştgiriya Kurdistanana binxetê dikin

Hêz û rêxistinên kurdan yên li Swêdê vê heftayê dê li Swêdê aktîvîteyên cida ji bo piştgiriya Kurdistan binxetê pêk bînin û di daxuyaniyekê hevbeş de behsa karên vê heftayê dikin. Teksta daxuyaniyê li jêrê ye.

Agahdari ji bo kurdên li Swêdê re

Rêxistinên (sîyasi-sivil û demokratîk) yên kurdên li Swêdê îro li ser bûyerên li Qamişlo û bajarên din yên Kurdistanana Suriye civîneke hevbeş pêk anin û biryar ji bo çalakîyên jêr girtin. Hêvidar in hemû çalakî û xebatên me li dij rejîma Suriyeyê li gor metodên demokratîk û aştiyê were meşandin ji ber ko em bikaribin dengê xwe bigihînin raya giştî ya Swêdê.

Duşem 15 adar saet 11.00 Xwepêşandaneke protestoyê li ber balyozxaneya Suriye - Narvavagen - T-Bana: KARLA-PLAN

Sêşem 16 adar saet 13.00 Xwepêşandan li ber Meclîsa Swêd Riksdagen - Mynttorget/Riksgatan 1

şemî 20 adar saet 13.00 Xwepêşandan û Meşa Protestoyê ber bi Balyozxaneya Suriye

Sergelstorg

Herweha delegasyonê hevbeş wê bi daxwaznameyekî serdanê;

- Wezîra Derve ya Swêd, Leila Freivalds

- Balyozxaneya Emerîka

Yekbûyî

- Hemû berpîrsên Partiyên

Meclîsa Swêd

Daxwaznameya kurdan bi nameyêke fermî were şandin ji bo berpîrsê Neteweyên Yekbûyî Kofi Annan, serokê Dewletên Yekgirtî yên Emerîkayê G W Bush, serokwezîrê dewletên Yekîtiya Ewrûpayê

Komîteya Hevbeş

Komîteya Hevkarîya

Rêxistinên Kurd û Kurdistanê li Swêdê

Platforma Kurdên Ewrûpayê

Tevgera siyasi ya Kurd li Suriye - Komîteya Swêd

Federasyona Komeleyên Kurdistanê li Swêdê (FKKS)

ВРЕМЕННАЯ КОНСТИТУЦИЯ ИРАКА С КУРДСКОЙ ТОЧКИ ЗРЕНИЯ

Член Правящего Совета Ирака от курдов д-р Махмуд Осман отметил, что в результате подписания временной конституции Ирака курды добились нескольких преимуществ: 1. В основу государственного устройства будет положен принцип федерализма. 2. Признаны полномочия парламента и правительства Курдистана. 3. Силы пешмарга сохраняются, по крайней мере, до принятия новой конституции. 4. Природные ресурсы Ирака будут распределяться согласно численности этнических групп. 5. Курдский язык объявлен вторым официальным языком. В целом М.Осман выразил удовлетворение подписанным документом, несмотря на некоторые, не вполне устраивающие курдов детали, в частности неопределенность будущего сил пешмарга и границ Курдистана. Отказ курдов от своих настояний по этим вопросам он объяснил давлением со стороны американцев. "Эти два пункта остаются, потому что они связаны с безопасностью, - заявил он. Как известно, безопасность полностью находится в ведении американских коалиционных сил. Они имеют свою собственную политику. И они не могут изменить ее ради нас. Эти вопросы будут еще долго обсуждаться, но, в конце концов, они будут улажены".

По мнению М.Османа, пешмарга могут быть преобразованы в регулярные иракские силы. Некоторые из них могут стать

частью полиции, другие - пограничниками или национальной гвардией курдского региона, либо присоединиться к новой иракской армии. М.Осман высоко оценил роль общественности за организацию референдума о независимости Курдистана. Как известно, на данный момент под петицией с требованием референдума собрано уже 1,7 миллионов подписей. «Это - давление курдской улицы, курдского населения, - заявил он. Он подчеркнул, что, по его мнению, курды имеют право на самоопределение, но наилучшим решением было бы включение их в федерацию в демократическом Ираке».

Академик Фуад Хуссейн, курдский эксперт при коалиционной администрации в Багдаде, заявил в интервью «Радио Свобода - Радио Свободная Европа», что курдские политические деятели заключили наилучшее соглашение из всех, возможных в данных обстоятельствах. «Я не называю это победой, - подчеркнул он. - Я называю это реалистическим решением для данного периода».

Али Реза Нуризаде, директор Центра арабско-иранских исследований (Лондон), заявил в интервью «РС-РСЕ», что временная конституция представляет собой историческую победу курдов. «Я думаю, главное, что произошло вчера вечером - это то, что было признано право курдов на самоопределение и

самоуправление, а также что было обещано, что границы (Курдистана) будут определены избранным правительством. Все это имеет характер гарантий, и я думаю, что Л.Пол Бремер также дал гарантии, что это - не окончательное решение и что (вопрос) будет в будущем тщательно изучен». Однако подчеркивает Нуризаде, движение курдов к автономии встретит сопротивление со стороны соседей Ирака: Ирана, Сирии и прежде всего Турции.

Удовлетворение позицией курдов заявляют и американские представители. «Мы сочувствуем их опасениям, - заявило «Нью-Йорк Таймс» высокопоставленное американское должностное лицо. Поэтому мы тем более благодарны, им за их обязательство и желание быть частью объединенного Ирака».

Фейсал Истрабади, юрисконсульт Аднана Пачачи и один из авторов текста временной конституции, в интервью «Чикаго трибюн» следующим образом оценил суть компромисса: «Курды много лет действовали, как независимое государство. Они имеют министра иностранных дел и премьер-министра, посылства, таможи и тарифы, они регулируют движение через границы. Они имеют собственные деньги. В обмен на уступки этого и возвращение под власть верховного правительства в Багдаде, подтвержден их статус в регионе».

Российская Делегация в Эрбиле

В Эрбиле делегация посольства РФ во главе с А.Соловьевым посетила Курдистанский регион. В Эрбиле российским дипломатам показали переговоры с членами Политбюро ДПК, курдскими парламентариями, а также вице-премьером Курдистана Саркисом Атаваханом. Во встрече приняли участие представители Регионального Правительства Курдистана в РФ Юсуф Бабаюр. Были обсуждены вопросы двухстороннего экономического сотрудничества. Было также затронуто возможное сотрудничество в области промышленности в Эрбиле. Консультация...

ЭРДОГАН СЧИТАЕТ КУРДСКИЕ ТРЕБОВАНИЯ «НЕ ПОЗИТИВНЫМИ»

Попытки курдов получить «автономию» в Ираке не являются позитивными и федерация, основанная на этнических и религиозных факторах не будет позитивной для страны - заявил турецкий премьер Реджеп Тейип Эрдоган в интервью «Ньюсуик» и «Вашингтон пост». «Реальность состоит в том, что объединенные структуры Ирака, основанного на этнической или религиозной принадлежности, не будут позитивны. Это будет беспокоить Сирию, Иран и Турцию. Шаги, предпринятые курдами в Киркуке - не позитивны. Попытки одной этнической группы

осуществлять суверенитет над другой несправедливы. Не имеет значения, является ли эта этническая принадлежность курдской, арабской, туркменской или какой другой. Необходимо подтвердить единство Ирака. Во-вторых, то, что происходит в Киркуке, создает возможность, что иракская нефть, которая должна принадлежать всем жителям Ирака, будет эксплуатироваться только одной этнической группой (курдами). Естественно, другие этнические элементы не будут высказывать к этому положительного отношения».

В Северном Ираке, Курдистане вводятся в обращение "курдские деньги"

В Северном Ираке вводятся в обращение динары с символикой государства Курдистан.

"Курдские деньги", достоинством в 1, 10, 100 и 1000 динаров, отчеканены в Швеции, из меди, никеля и золота. На лицевой стороне монеты изображено "месопотамское солнце", 21 луч которого освещает четыре вершины, символизирующие курдские общины Турции, Ирана, Сирии и Ирака. На монету достоинством 1000 динар помещен портрет "самого великого лидера курдов всех времен" - Салах-ад-дина верхом на лошади и с курдским знаменем в руках.

Этот шаг политического руководства курдов Северного Ирака в соседней Турции рассматривают как продолжение политики по созданию в будущем в регионе независимого курдского государства. Пока же временная конституция Ирака предусматривает создание на севере страны курдского государства на федеральной основе, то есть фактически автономии, сообщает ИТАР-ТАСС.

В СИРИЙСКОМ КУРДИСТАНЕ

Несмотря на призывы «ручных» сирийско-курдских партий, убеждавших население не выходить на улицы в Ноуруз якобы в знак траура по погибшим и во избежание провокаций, около 3000 курдов собралось в воскресенье на стадионе в Камышлы, чтобы отметить этот традиционный курдский праздник. Как сообщает «Франс-Пресс», многие присутствующие были с черными траурными повязками и традиционными курдскими шарфами; некоторые несли портреты Масуда Барзани и Абдуллы Оджалана. Маленькие девочки, одетые в платья национальных цветов, держали плакаты с надписями: «Да здравствуют мученики!» «Ноуруз оплакивает своих мучеников». На других плакатах были лозунги: «освободите арестованных!» «Дайте нам нашу национальность!» «Да здравствует курдско-арабское братство!». Сирийских флагов не было.

Выступавшие ораторы требовали освобождения курдов, арестованных в результате столкновений. «Мы хотим продемонстрировать, что это - курдский праздник, что мы не стремимся создать какие-нибудь неприятности и что не существует почвы для каких бы то ни было подозрений в иностранном вмешательстве» - заявил агентству «Франс-Пресс» Исса Эзо, функционер сирийской Демократической Партии Курдистана.

«Чего нам бояться? Мы готовы сопротивляться, если на нас кто-то нападет» - заявил 18-летний Фуад Шариф Дауд на вопрос журналиста, не боится ли он присутствовать на празднике после недавних волнений.

«Мы боимся только Бога. Кроме того, что нам терять? Мы не имеем ничего, наши права презираются» - сказала Ширин Халед, 22-летняя домохозяйка,

несшая на плечах свою 3-летнюю дочь.

В Алеппо также состоялось празднование Ноуруза, прошедшее мирно

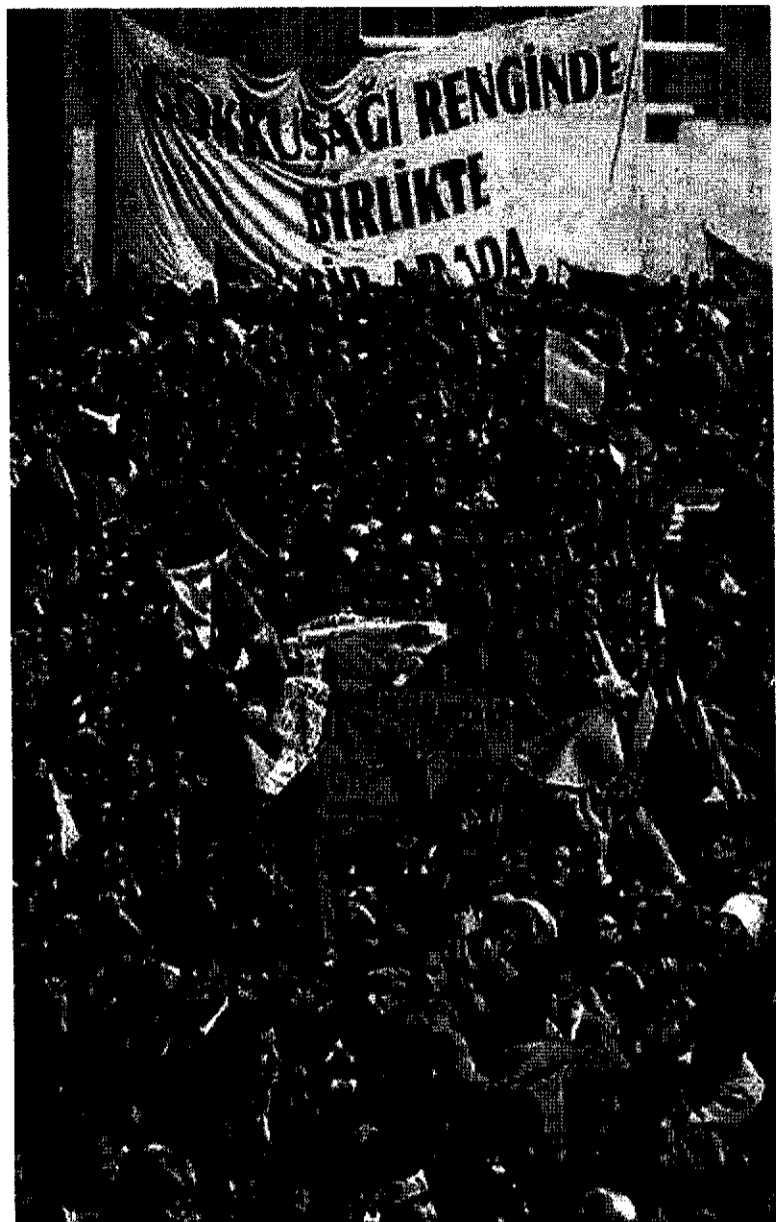
В Бейруте 1000 курдов также собрались на праздничный митинг, под усиленным наблюдением сил безопасности. Церемония была организована партией «Рызгари», но при отсутствии сторонников ДПК и в особенности РПК. Выступивший шейх Халед Омейрат, не упоминая прямо о ситуации в Сирии, призвал «помнить об арабско-курдском братстве» и «укреплять национальное единство».

По последним сообщениям, сирийский режим освободил 720 человек, арестованных в ходе последних событий. 40 курдов остаются в тюрьме; им предъявлено обвинение в совершении антигосударственных преступлений.

Pîrozbahiyên Newrozê dest pê kir

Li Helebê 50 hezarî zêdetir kesî Newroz pîroz kir

Di Newroza Amedê de bi sedhezaran kes li hev civiya

Pîrozbahiya Newrozê ya li Amedê, bi beşdariya bi sedhezaran kesî dest pê kir. Di pîrozbahiyê de bi sedan posterên Abdullah Ocalan hatin vekirin.

Bernameya Newrozê ya li Amedê, li Qada Fuarê, bi beşdariya bi sedhezaran kesî dest pê kir. Axaftina vekirinê ya pîrozbahiyê, ji hêla Serokê Rêxistina DEHAP'ê ya Bajarê Amedê Celalettîn Bîrtane ve hate kirin. Bîrtane, di axaftina xwe de li ser girîngiya newrozê û wetaye wê sekinî û Newroza gel pîroz kir. Piştê ji hêla Serokê Giştî yê DEHAP'ê Tuncer Bakirhan û mêvanên ku hatibûn Amedê ve, agirê Newrozê hate vexistin. Piştê jî Berdevkê Platforma Demokrasiyê ya Amedê Alî Oncu axaftinek kir. Oncu, di axaftina xwe de wiha got: "Her yek ji we kulîlkek ku li qandîlê vebûne, li cûdî rû dane û her wiha li nav hemû erdnîgariya vî welatî pişkivîne nin. Ez Newroza we pîroz dikim." Di Newrozê de bi sedan posterên Abdullah Ocalan ên ku li ser rojnameya Ulkede Ozgur Gundemê hatibûn weşandin, hatin vekirin û di yek carî de hatin bilindkirin. Bi vekirina posteran re drûşma 'Bijî Serok Apo' hate berzkirin.

Li bajarê Helebê yê Suriyeyê, nêzî 50 hezar kes li hev civiya û Newroz pîroz kir. Di dema pîrozbahiyê de girseyê ji bo Serokê Gelê Kurd Abdullah Ocalan azadî xwest û êrişên li Qamişloyê jî şermezar kir.

Li bajarê Helebê di bin pêşengiya Partiya Yekitiya Demokratîk de, li qada

Hakelramî Newroz hate pîrozkirin. Ji 50 hezarî zêdetir kes beşdarî pîrozbahiyê bûn. Girseyê di pîrozbahiyê de dirûşmên wekî "Bijî Kurdistan", "Bijî Ocalan", "Bi can bi xwîn em bi te re ne ey Serok", "Ji bo Ocalan azadî" berz kir.

Her wiha di pîrozbahiyê de poster û wêneyên Ocalan hatin bilindkirin. Hezaran, bi yek

dengî qetlîama rojên borî li Qamişloyê pêk hatibû şermezar kir û dirûşma "şehîd Namirin" berz kir.

Di pîrozbahiyê de koma heremî ya mûzîkê Koma Agiri konserek da.

Dûre listikên şanoyê hatin pêşkêşkirin. Pîrozbahî bi coşeke mezin berdewam dikin.

"Newroz: ji îmralityê re silave"

Piştî şengul, Cigirê Serokê Giştî yê Partiya Civaka Azad Osman Fatîh şanli axaftinekî kir. Şanli, di axaftina xwe de diyar kir ku gelê kurd Newrozê bi dilekî xemgîn pîroz dîke û wiha dirêjî da axaftina xwe: "Em vê Newrozê bi dilekî xemgîn pîroz dikin. Ji ber ku dîsa li hemberî kurdan komkijiyekî pêk hat. Bi sedan kurd jiyana xwe ji dest dan. Lê divê em agirê Newrozê li hemberê asimilasyonê, komkujiyê, tecrîdê wisa bilind bikin ku kesên bîndest azad bibin, tecrîdê bê rikirin, Leyza zana û hevalên wê serbest bêne berdan. Her wiha dilê Apê Musa û Vedat Aydın rehet be. Em bi vê Newrozê re ji hemû girtiyan re ji Bayrampaşayê heta îmralityê re silavan dişînin." Şanli, di berdewama axaftina xwe de her wiha ji bo ku di hilbijartinên 28'ê adarê de dengê xwe bide Yekitiya Hêza Demokratîk, bang li raya giştî kir. Piştê jî Berendamê şaredariya Sêrtê Mesut Beştaş Cejna Newrozê li gel pîroz kir.

Polîsan piştî lêgerînê girseyê girt qadê. Li qadê jî jin bi kincên xwe yê neteweyî rengêkî cûda dane qada Newrozê. Bi hezaran jin bi xiftan û kincên xwe yê kesk, sor

Jinan qada Newrozê bi rengê xwe xemiland

û ser Newrozê kirin wekî serhildana jinê. Di pîrozbahiyê de her wiha girse wêneyên Abdullah Ocalan, Zilan, Hunermend Ahmed Kaya, ala PJA'yê bilind kirin û bi pankart û dowîzên wekî "Kesên ku komkujiya Qamişloyê pêk anîne, dê hesap bidin gelê me", "Newroz aşî, edalet, û mîsogeriya biratiya gelan e", "Ji tecrîdê re na ji girtiyan re azadî", "Ne komkujiyên Qamişlo û ne jî yê Hewlêr li ber meşa me ya azadiyê nikare bibe asteng", "Civan canfedayên Apo ne" û "Bijî biratiya gelan" ji Ocalan re azadî xwestin û êrişên li qamişloyê şermezar kirin.

ДИПЛОМАТ

№ 02(010) МАРТ ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКАЯ ГАЗЕТА

ПОСЛЕДНЯЯ
страница

В конце прошлой недели Сирийский Курдистан был охвачен всеобщим восстанием курдского населения. Восстание началось с беспорядков на футбольном стадионе. Фактически, однако, следует отметить, что события происходили на фоне неуклонного подъема курдского движения, начавшегося после смерти Хафеза Асада, а также всплеска патриотических чувств среди курдов всего мира, произошедшего после получения известий о подписании временной конституции Ирака и официального утверждения Иракского Курдистана в статусе субъекта федерации.

Следует напомнить, что в Сирии курды составляют более 2 миллиона из 18 миллионов жителей, однако лишены всех национальных, а примерно 200 тысяч человек - также и гражданских прав. Последняя категория - лица, лишённые сирийского гражданства в 1961 году, или их потомки; они не могут пользоваться государственными школами и больницами, владеть недвижимостью, служить на государственных учреждениях и предприятиях и т.д. Возвращение им гражданства, а также признание курдов в качестве особого этноса и предоставление им национально-культурных прав является основным требованием курдских партий и организаций Сирии, большинство из которых по-прежнему остаются на нелегальном положении. Непосредственной причиной столкновений послужили события, заставляющие подозревать намеренную провокацию властей. 11 марта в курдском Камышлы должен был состояться футбольный матч между местной командой "Эль Джихад" и командой арабского города Дейр-Зор "Эль-Фатва". Большинство насе-

ния, избиты и изгнаны полицейские. Восстание перекинулось на другие города Сирийского Курдистана. Согласно заявлению губернатора области Хассаки Салима Каббула, в ходе событий убито также 5 арабов, включая высокопоставленного полицейского чиновника, и 10 ранено (С. Каббул, по словам очевидцев, лично участвовал в расстреле демонстрации и застрелил одного курда). Восставшие жгли сирийские флаги. Как отмечают наблюдатели, христианское (армянское и ассирийское) население активно поддержало курдов. В частности, курдов, ра-

ших достигает не менее 50 человек, число раненых более 250. Как отмечают курды, против них в основном выступали баасистские поселенцы, поселенные в 1975 году в ходе программы "арабизации", тогда как арабы, исконно проживающие на этой территории, относились к движению в целом сочувственно.

В настоящий момент Камышлы и другие курдские города блокированы армией, нормальное снабжение их прекращено, для того, чтобы отрезать города от окружающего мира, в них отключена сотовая связь. Проведены массовые аресты, причем не

маске Абдулалим Хаддам дал в Дамаске пресс-конференцию, на которой обвинил в столкновениях "иностранные организации", однако, по Хаддаму, "национальный дух сирийцев" не позволил им извлечь выгоду из событий. "Никто не может нарушить национальное единство Сирии... Безусловно, против тех, кто предпринял эти действия, будет применяться закон" - заявил Хаддам. Правительство вступило в переговоры с представителями сирийских курдских партий, хотя, по всей видимости, безрезультатные. Впервые дамасское телевидение заговорило о курдском вопросе в Сирии, впрочем, пока исключительно в смысле его отрицания.

США сделали резкие предупреждения Сирии, сначала через представителей багдадской военной администрации, а затем непосредственно через Госдепартамент. "Мы уведомили о нашей озабоченности, и мы повторяем наше требование к правительству Сирии прекратить подавление ненасильственных политических выражений в Сирии и Ливане" - заявил 17 марта Адам Эрели, представитель Госдепартамента США. "Мы обратили внимание на недавнее подавление протестов в Сирии и Ливане. В Ливане студенты нескольких университетов выразили мирный протест против продолжающегося господства Сирии над Ливаном и длительного сирийского военного присутствия там. Эти процессы были подавлены полицией. В Сирии граждане курдского происхождения возражали против неравноправия. В ходе последовавшего за тем насилия власти не только убили и ранили демонстрантов, но также и прекратили нормальную жизнь в городах, где есть курдское большинство".

К СОБЫТИЯМ В СИРИИ

ления Дейр-Зора поддерживает режим БААС. На матч в Камышлы на нескольких автобусах было привезено до 2 тысяч "болельщиков" из Дейр-Зора, как оказалось впоследствии вооруженные; они колонной прошли по городу, неся портреты Саддама Хусейна и скандируя: "курды - предатели!" "долой федерализм!" "Смерть Масуду Барзани!" и т.п. лозунги. Немедленно вслед за тем последовало столкновение между ними и курдами на стадионе, в ходе которого арабы убили 5 курдов; сотни человек пострадали в возникшей давке. События вызвали возмущение курдского населения, которое полиция попыталась подавить силой, открыв огонь и убив еще 17 человек.

Похороны убитых на следующий день переросли во всеобщее восстание. Были разгромлены и сожжены все правительственные учрежде-

нных во время столкновений, принимали на излечение христианские больницы, тогда как в арабские больницы их не брали.

Правительство ввело в Курдистан войска, блокировало Камышлы и другие курдские города, объявило комендантский час и провело массовые аресты. Одновременно были вооружены лояльные власти местные арабы. В городе Хасаки, большинство населения которого состоит из арабов, ими были разграблены все курдские лавки и магазины. В качестве "отомщения", согласно заявлению сирийско-курдского политика Машаала Тимо, арабы напали на ряд деревень вдоль турецкой границы; в результате этих нападений было убито 8 человек. Кроме того, были жертвы при подавлении курдских выступлений в других городах Сирийского Курдистана. Число погиб-

только в Курдистане, но и в Дамаске, где также произошли курдские демонстрации. По некоторым сведениям правозащитника Анвара Бунни, в одном только Дамаске арестовано до 300 человек. В среду армейские танки и БТР блокировали курдские кварталы Дамаска, после чего были проведены массовые облавы на улицах. Курдские студенты Дамасского университета не ночуют в своих общежитиях, опасаясь ареста. В курдских городах многие школы превращены в тюрьмы. Вопреки мусульманским правилам тела многих убитых до сих пор не выданы родственникам для похорон, очевидно из опасения, что похороны перерастут в новые антиправительственные акции.

На протяжении нескольких дней сирийские власти пытались скрыть происшедшее. Однако в среду в Да-

ВОКРУГ ПЛАНОВ ВВОДА ТУРЕЦКИХ ВОЙСК В ИРАК

«Мы отвергаем ввод войск Турции и других стран в регионе, и мы просим о поддержке Лигой арабских стран этой нашей позиции» - заявил 12 октября лидер ДПК Масуд Барзани, выступая перед журналистами в Каире по итогам своей встречи с генеральным секретарем Лиги Арабских стран Амром Муссой. Он заявил: «Лига Арабских стран целиком поддерживает позицию Правящего Совета относительно размещения турецких войск или войск других соседних стран». По словам М. Барзани, ввод любых войск в Ирак должен быть одобрен Правящим Советом и осуществляться в рамках решений ООН. Турция, по его мнению, имеет собственные интересы, и ее вмешательство в Ираке создаст множество проблем. Оно способно только увеличить напряженность в стране, не обеспечив при этом защиты ни от кого.

Одновременно Барзани осудил волну терактов в Ираке. «С оккупацией нельзя покончить с помощью силы, - заявил Барзани. - Многие акции совершены не иракцами, а террористическими элементами, прибывшими в Ирак извне».

В свою очередь Амр Мусса заявил: «Все иракцы, с которыми я имел

контакт, члены Правящего Совета или нет, заявили мне, что они категорически против ввода войск Турции или других соседних стран». Он также призвал составить «четкий график вывода иностранных сил из Ирака».

М. Барзани заявил, что «пересмотрит свое участие в Правящем Совете» в случае, если Совет согласится

на ввод турецких войск в Ирак.

Полную поддержку позиции Правящего Совета о недопустимости ввода войск соседних стран в Ирак выразил министр иностранных дел Ирана Харази во время встречи с лидером ПСК Дж.Талабани, состоявшейся в среду.

Силы РПК-КАДЕК будут бороться с турецкими войсками в случае их ввода в Ирак. Об этом заявил в интервью ливанской газете «Нахр» брат главы партии и ее фактический лидер Осман Оджалан.

Против ввода турецких войск в Ирак высказался президент Египта Хосни Мубарак, выступая в среду по национальному телевидению. Он отметил, что Правящий Совет Ирака отвергает ввод турецких войск, поскольку «существует большая напряженность в отношениях между курдами и иракцами - и Турцией». Касаясь нашу-

мевших высказываний высокопоставленных турецких военных, пообещавших дать «достойный ответ» в случае нападения на турецкие войска со стороны курдов, Х. Мубарак назвал их «лишенными тонкости». «Не думайте, что вы идите на войну, - призвал он турок. - Ирак - исламская страна, точно так же, как ваша, и ваши мысли должны более соответствовать обстоятельствам».

В случае, если в регион будут введены турецкие войска, возможны столкновения между ними и силами пешмарга. Об этом, по сообщению кувейтского еженедельника «Аль-Ватан Аль-Кувайтия», заявил министр по делам пешмарга Регионального Правительства Курдистана Хамид Афанди.

89,5 % иракцев выступают против ввода турецких войск в страну. Это показал опрос, проведенный Иракским Институтом Демократии. Из 650 чело-

век в городах Дохук, Багдад и Мосул, опрошенных Институтом, только 6% высказалось «за» ввод и 4,5% не имели собственного мнения.

Анкара не питает никаких враждебных намерений по отношению к курдам. Она отклонила предложение С. Хусейна совместными силами ударить по курдов, выдвинутое Багдадом накануне последней войны. Об этом заявил во вторник министр иностранных дел Турции Абдулла Гюль. По словам А. Гюля, Турция на протяжении более чем десятилетия защищала иракских курдов. Касаясь высказываний Х. Мубарак, Гюль заявил: «Легко говорить, находясь на расстоянии 8000 километров».

Он также призвал, чтобы взамен размещения миротворческих сил возглавляемой США коалиции, в страну были введены силы Организации Исламская Конференция.

ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN!

"Diplomat" qəzetinin redaksiya heyəti
Eyyubov Nəbi Həsən oğlunun
vaxtsız vəfatından kədərli vəziyyətini bildirir və mərhumun ailəsinə
dərindən hüznlə başsağlığı verir.

TƏSİSÇİ VƏ BAŞ REDAKTOR:

TAHİR SÜLEYMAN
Hindar u Serrədahtor:
TAHİRƏ SİLƏMAN
Azərbaycan şöbəsinin redaktoru:
NƏRİMAN ƏYYUB
Xüsusi müxbir:
RAMİZ CƏBRAYİLOV

Şəhadətnamə:
N FŞ 005004966

REDAKSİYA HEYYƏTİ

Şahbaz Muradov - İqtisad e.d., prof.
Söhrab Tahir - Xalq şairi
Qəzənfər Paşayev - Filologiya e.d., prof.
Qəmərsah Cavadov - Professor
Zümrüd Rəhimova - Elmi işçi
Fəmil Süleymanov - Yazıçı
Səbahəddin Eloğlu - Şair-filosof
İnqilab Vəlizadə - Yazıçı
Qadir Moddi - şair

Müəlliflərin mövqeyi redaksiyanın mövqeyi
ilə üst-üstə düşməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri, 40 S. Mehmandarov küç.
ev 25. mən. 17
Adres: Bakı 40, pos. Ul. S. Mehmandarova,
dom 25. kv.17
Nəvrisan: Bakı 40, soqaq
Mehmandarov xanı 25. mal 17
Əlaqə telefonları:
050 352-33-18 (Baş redaktor),
050 379-92-93 (Azərbaycan şöbəsinin redaktoru)

BUSB-un
2 saylı Sabunçu rayon filialı
VÖEN 180072778
H/h 438010000
Qəzet "Azərbaycan" nəşriyyatında səhifələnilib,
"Əbilov, Zeynalov və oğulları" mətbəəsində
ofset üsulu ilə çap olunub.
Sifariş: 625
Tiraj: 1000